

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 60 Lel
Félévre . . . 30
Negyedévre . . . 15
Egyes szám ára 1.50 L.
Megjelenik minden szombaton.
Kéziratokat nem adunk vissza.
Telefonszám: 35.

DÉVA ÉS VIDÉKE

Szerkesztőség:
Regina Maria-u. 12., hová a
lap szellemi részét illető min-
den közlemény intézendő.
Kiadóhivatal:
Deva, Regina Maria-u. 12.,
hová az előfizetések és hir-
detések küldendők.

Felelős szerkesztő:
SZÉKELY LAJOS.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Szerkesztő:
KOVÁCS KÁROLY.

Kedves olvasó!

1923. évi április hó 1-ével új előfizetést nyitunk lapunkra. S amidőn továbbra is a nagyközönség szíves pártfogását kérjük, nem tartjuk szerénytelenségnek rámutatni azon nehézségekre, melyek manapság a vidéki magyar sajtóra nehezdednek. A nagyközönség nagyon jól tudja, hogy eddig is ugyszólván áldozatkészségből tudtuk csak lapunkat fenn- tartani, mert a mai drágasági és egyéb viszonyok tetemesen megdráglják a lap előállítását s a szerkesztőségre is óriási energiát kívánó munkát rónak. Szükségtelen azonban felhoznunk azt, hogy e nagy munkát örömmel vállaltuk magyar közönségünk érdekében. Vállaltuk és továbbra is akarjuk vállalni. E nagy munka elvégzésére azonban a nagyközönség részvétele nélkül nincsen elég erőnk. De ha tudjuk, hogy minden magyar ember, aki velünk érez és velünk gondolkozik, a hátunk megett áll, megkésztetődik az energiánk s a kisebbségi sorsban is széppé varázsolhatjuk magyar véreink életét.

Nem kell tehát tovább fejtegetnünk, hogy egy olyan régi magyar lapra, mint a „Deva és Vidéke” Hunyadvármegye magyar közönségének mindig szüksége lesz. És hisszük is, hogy minden magyar ember szívesen áldoz egy pár leit, hogy régi múlttal dicsekedő, kedvenc újságját továbbra is olvashassa.

Fölkérjük hátralekös előfizetőinket, hogy a lap előfizetési árát mielőbb beküldeni szíveskedjenek. Azokat pedig, akikhez saját otthonukban most először kopogtatunk be, nagyon kérjük, ne utasítsanak vissza, vetkőzzék le a hideg közönyt magukról s szívük egész melegével siessenek a devai magyar sajtó támogatására. Mindenkinek önmagáért van szük-

sége e lapra, mely tárgyilagos megállapításával mindenkor a magyarság érdekét szolgálta.

Előfizetési áraink a következők:
Egész évre . 60 lei. Negyedévre . 15 lei.
Félévre . 30 lei. Egyes szám ára 1.50.

A „DÉVA ÉS VIDÉKE”
szerkesztősége és kiadóhivatala.

Minden jog fenntartva.

Az erdélyi magyar sajtónak maholnap nem is lesz tere felsorolni a magyarság sérelmeit. Napról-napra újabb és újabb rendeletek látnak napvilágot, melyek rólunk, nélkülünk és ellenünk határoznak. Kezdetben, amikor legelső ilyen esettel álltunk szembe, azt hittük, hogy csak tévedésből történt a dolog s ha elmegyünk Bukarestbe és felvilágosítjuk a miniszteriumot, minden rendben lesz, a jogi csorba ki lesz köszörülve.

Csalódottan állapítottuk meg azonban, hogy a regáti felfogás szerint jogi csorba egyáltalán nem történt, tehát azt ki sem kellett köszörülni. A regáti jogi felfogás a mi jogérzékünk szerint abszurd eseteket szentesített. Kezdtünk már beletörödni abba, hogy ezt a két jogfelfogást momentán nem lehet összeegyeztetni, de reméltük, hogy később, az erdélyi viszonyok megismerése után, a bukarestiek is másképpen fognak gondolkozni. E reményünket azonban a naponként megjelenő rendeletek halomra döntötték s az alkotmánnyal,

melyet a parlament és a szenátus — mondhatjuk egészen simán — megszavazott, végleg el is temették.

Belátjuk és saját érdekünk belátni, hogy már nem jogi felfogások harcáról van szó. — A jogot, a regáti jogot is sok helyen átlépik és arra igyekeznek, hogy a nemzeti kisebbségeket elszintelenítsék s javait az állam javára kebelezzék be. — Eldobva minden jogi nézetet, eldobva egy világháborúból leszűrt tanulságok tömkelegét, régi ideológiák rossz rendszereit akarják ránerőszakolni. Ezáltal az ország java ellen is cselekednek, hiszen ezáltal a nemzeti kisebbségek körében elégedetlenség üti föl a fejét, ami bizony az uralkodó nemzetre is kihat. Kihat pedig gazdasági szempontból, amely minden népre nézve egyforma szabályokat állít föl.

Legujabban az Emke vidéki megszervezését akarják megtiltani. — A Regátban, illetve Erdélyen kívül ha megtiltják, hagyján. Nincs benne a címében. Elfogadható. De ha Erdélyben is megtiltják a szervezését, miért van akkor ez a címe?

Aki ezt a dolgot ilyen bölcsen gondolta ki, teljesen egyetért Pangratzi szenátorral, aki a bukaresti parlamentben a népkisebbségek érdekében Schullerus szász szenátor által tett indítványra többek között — ha a hír igaz — a következőket mondotta: A kisebbségeknek meg kell elégedniük azzal, hogy kulturájuk fenn-

Az urak.*

írta: Dr. Ikafalvi Diénes Jenő.

A nagyenyedi református Bethlen főiskolának négy tagozata volt. A theologia négy évfolyammal, a gimnázium nyolc osztállyal, a tanítóképző négy évfolyammal és a gyakorló elemi iskola négy osztállyal állt fenn a múlt század utolsó negyedében 1896 ig.

A milleniumkor megszűnt a theologia akadémia. Nem szűnt ugyan meg kimondottan, de tényleg megis, mert határozat szerint ideiglenesen — s valóban talán örökre — nem töltötték be a megürült tanári székeket, a tanárokat áthelyezték a kolozsvári theológiára — és hallgatókat nem vettek fel.

A milleniumig a theologusokon kívül uraknak hívták a hetedik és nyolcadik gimnázistákat és a harmadik és negyedik éves képezdistákat.

A theologusok legtöbbször principisták voltak. Ez azt jelentette, hogy az alapító fejedelem jóvoltából, a papi pályára készülő ifjak közül az igyekezetesebbek — és mondjuk az igazat: a protekciósabbak — ingyenes élelmezésben részesültek, azonkívül évi meghatározott készpénzsegélyt élveztek és egy-egy alsóbb gimnázista szolgáyerem volt személyes szolgáltatásra rendelkezve. Ilykép elég kényelmes helyzetben voltak, meg volt adva az alkalom, hogy gond nélkül tanulmányaiknak élhessenek. A principista ezen felül még napi négy cipőt is kapott — miből naponta kettőt a szolgának adott.

A szolgáyerem helyzete szintén elég kellemes volt. Principálisa cipőjét, ruháit tisztította,

* Mutatvány szerzőnek Nagyenyedi diákélet cím alatt közelebbről megjelenő könyvéből, melynek előfizetési felhívását egyidejűleg közöljük.

kéfelte, szennyesét a mosónéhoz vitte és hazahozta, reggelire a piacról kofapecsenyét — dögöt — vett gazdájának, boltba, szabóhoz, cipészhez, levélkével vagy viraggal leányos házhoz ment a diák ur megbízásából.

E principista szolgálóiuk önértesebbek voltak a többinél. Hogyne! Urok volt nekik, védőjük, ki nemcsak tanította, de anyagi teherességéhez képest inkább apróbb, mint nagyobb összeggel segítette és megtámadtatás esetén meg is védelmezte.

Uruk voltak a diákársadalomban a principisták már csak azzal is, hogy a gazdagabb családok gyermekeit, kik az I–IV. gimnáziumba jártak, sőt az elemisták közül is a hasonlókat, kiknek szülői a priváttanítást jobban tudták díjazni, a principisták keze alá adták. Hiába, ezek kezei közt a gyermekek iskolai előadásokra való előkészítése, a bennlakásban való felügyelete, a gyermek anyagi gondozása biztosabb kezekben volt. Ők kezelték a kis fiúk pénzét, amiből a napi reggelire valót beszerezték, ír-kára, plajbászra, hatóbe papírra s mi egy s másra költöttek.

A priváttanítók referáltak a szülőknél a rájuk bízott gyermek anyagi, egészségi, erkölcsi állapotáról, ha panaszkodni kellett, ők közölték a szülőkkal.

De nemcsak a theologusok voltak a diákársadalomban az urak. Amint a diák a VI. gimnáziumot elvégezte, már megkövetelte az ur megszólítást, mely régi hagyományok szerint őket meg is illette. A tanárok is urnak szólították a VII. és VIII. gimnázistákat. Ámbár volt egy egy professzor, aki csak ritka megkülönböztetésül adta meg a diáknak az ur titulust, de ettől irtóztunk. Az ilyen ur a professzor előtt

el volt veszve és bizony keményen kellett fogni a tanulást, hogy valamiképp elfeledje a professzor a zokon vett megliszteltetést.

Volt egy szigorú professzorunk, ki messzi Dunántulról jött a Bethlen-kollégiumba és se-hogy se volt inyere az enyedi szokás. Ha megharagudott, a VII. vagy VIII. gimnázistát is letegezte és megszidta. Sangvinikus ember volt. Egy alkalommal vele történt, hogy a gimnázista urak nem készültek valami okból úgy, amint kellett volna. Dühös lett és leszidta az egész osztályt:

— Nem tanultok, megbotozni való kölykök vagytok!

A diákok ballgattak. De másnap a latin órára mindenik beszerzett egy jókora vastag, méternyi hosszú, ügyesen megfaragott mogyorófa botot a Holtmarosból és a kétüléses padból kifelé támasztva úgy helyezték ott el, hogy a mint a mit sem sejtő professzor fellépett a tanári emelvényre, egyszerre meglátta mindenik diák mellett a botot, amivel a borjut is agyon lehetett volna ütni. Idegesen kérdezte:

— Micsoda botok azok?

Erre a diákok egyszerre felemelve, a professzor felé nyújtották s a csodálkozó tanárnak megmagyarázták:

— A tegnap azt mondta a tanár ur, hogy megbotozni való kölykök vagyunk, hát elhoztuk a botot, tessék.

A professzor összeszedette egyik diákkal, bevittette a tanári szobába a botokat, — de többé nem sértette önértelükben a diákokat, kik meg is kapták merészségük jutalmát: a feddést és a magaviseletti rosszabb osztályzatot.

A hetedik és nyolcadik gimnázistának és a III. és IV. éves tanítóképezdésnek szabad

tartását saját házaik falain belül megengedik.

Ilyen nyilatkozat hangzik el az Urnak 1923-ik évében Nagyrománia szenátusában. Nem csoda, az alkotmányban is ez a szellem vezet, bár ezt a kijelentést még az új (régii szellemű) alkotmánnyal is meg lehet cáfolni. Mert az alkotmány kimondja, hogy a „vallásos hitben és felekezeten, a népi származásban és nyelvben való különbség nem akadály Romániában a polgári és politikai jogok megszerzésének és gyakorlásának“. Viszont egy másik szakasz nyelvi és vallási különbség nélkül biztosítja az egyesülési szabadságot. Ha meg kell elégednünk azzal, hogy kultúránkat házaik falain belül ápolhassuk csak, miért vették be ezeket az alkotmányba? Avagy, ha az Emke működését korlátozzák nem sértik-e meg a már törvényerőre emelkedett alkotmányt?

A jogi elmélkedés már hiábavaló erőpazarlás. Hiszen nem csak velünk volna a régi királyságnak vitája, hanem az egész művelt nyugattal, a békeszerződés elkészítőivel. És sajnos, kezdjük belátni, hogy polgári kötelességeink jó és hűséges elvégzése árán se tudunk a magunk jogaihoz jutni. Pedig a mi jogaink tulajdonképpen az ország joga, az ország jóléte, többi román testvéreink jóléte.

Vétőt kiáltottunk, amikor ellenünk tettek. S tiltakozunk valahányszor tesznek és tenni fognak. — Ha hallgatunk is, nem beleegyezésünk jele az. Tiltakozunk a hallgatásunkkal is, mert minden emberi és állampolgári jogainkat fenntartjuk.

Az erdélyi magyarság passzivitás sáncából fehér lobogó világít ki, rajta ez a felírás: Minden jog fenntartva.

— *Makulatura papir kisebb és nagyobb mennyiségben ismét kapható V. Lauser könyv- és papirkereskedésében, Déván.*

Az új munkaügyi törvény.

— Beküldött közlemény. —

*Greife nicht in's Wespennest,
doch wenn Du greifst,
so greife fest...*

A „Déva és Vidéke“ hasábjain Nadasdy ipartestületi titkár tollából fenti címen két folytatásos közleményt olvastam. Elismerem és kétségtelenül jogos cikkírónak a mai, de leginkább a jövő iparán való töprengése, ha az ugynevezett „Codul Muncii“-t életbeléptetik. Mint az eddigelé már életbeléptetett munkaügyi rendelkezések, úgy ez az új munkaügyi törvénytervezet is csak bénítólag fog hatni amugy is gyenge lábbon álló iparunkra. A fejlődés útját pedig *most már* teljesen el fogja vágni.

De midőn a cikkíró iparunk tönkremenésének töprengéseit aláírom, nem hagyhatom szó nélkül a tárgytól eltérő és nagyon sokszor bizonyos kilengésszerű fejtegetéseinek egyes kitételeit. Mert a cikkíró nem is annyira a cikkének címével összefüggő elméletet, mint inkább a bizonyos magasabb iskolai képzettséggel bíró iparosság dicsőítését dolgozza föl különböző változatban, sokszor kényszerült színezetben.

Kétségbevonhatatlan tény, hogy csakis bizonyos iskolai előképzettséggel bíró tanoncok lehetnek a jövő iparának utódai és semmiestre sem fog előnyére válni az iparnak, kevésbé egy országnak az, ha, mint a „Codul Muncii“ tervezete sejteti, hogy tanoncok két elemivel is fölvehetők, de viszont nem állja meg a helyét, mintha a foglalkozási (kézműves) iparágakban *nem is annyira a foglalkozás tökéletes ismerete*, mint a megfelelő *intelligencia szükséges* elsősorban. Mert: „csak művelt iparos töltetheti be komolyan és kellő értékkel azt a hivatást, melyet *életcélul* kiválasztott.“

Ha nem azon gondolkoznék, hogy a cikkíró itt *valószínűleg* elírta magát, *meggyőződésből* a „Codul Muncii“ fejtegetéseire szót nem is kérnék. De mert hinni merem, hogy ez értelmi hibát elnézte, nem lesz értéktelen, ha a magam részéről „leszögezem“: „csak tökéletes *szakismerettel* rendelkező iparos töltetheti be azt a hivatást, melyet *életcélul* kiválasztott.“ De mert a tökéletes szak tudással rendelkező iparos is csak úgy tudja elérni *életcélul* kitűzött hivatását, ha *kellő intelligenciával* is rendelkezik, itt egybeszalad a gondolatunk ismét és hinni

merem, hogy a cikkíró titkár ur sem hiszi azt, hogy az az „érettségizett“ és így az intelligenciának nevezhető osztályzatban első, de esetleg *szakismeretben* utolsó helyen álló „suszter“ jobb cipész volna, mint a négy elemi végzett, tehát hiányos iskolai képzettségű, de szakmájában tehetséges és így *első* helyen álló suszterlegény? Hiszen kétségtelen, bármelyik iparág tökéletes elsajátításához *okvetlen* bizonyosfokú iskolai képzettség *is szükséges*. Erre Anglia és talán Németország szolgál például, ahol nem egy helyen magas szellemi képzettséggel bíró szűrt munkásruhában dolgoznak az esztergápad előtt a társadalomban vezető szerepet betöltő *intelligens munkás emberek*. Sajnos, ezt látjuk és tudjuk is. Mert iparosaink nagy hányada éppen a hiányos iskolai képzettség és tanonckodásának ideje alatt a „mesterasszony“ mellé testőrként való beosztása miatt ma is csak „mesterember“ számba jön, és valóban, mert ott, ahol magasabb szellemi fejtegetésekről van szó, háttérbe *is* szorul.

Ezek után, úgy vélem, a cikkíró helytelenül vélekedik, ha ennek okát egészen a jövő „Codul Muncii“-ban keresi. Ennek okai sokkal régebbiek, mintsem hogy a lapok szük hasábjain az új munkaügyi törvényvel kapcsolatban visszamenőleg a „ma“ valójában megvilágítani lehessen.

Fontos tehát az, hogy a törvénytervezet rossz intézkedéseit, amennyiben lehetséges, az életben megváltoztassuk; vagyis jelen esetben a legfontosabb: a *tanoncnevelés bővebb fejlesztése vagy meghonosítása*. A cikkíró ipartestületi titkár, mint ilyen, tudja azt, hogy Anglia és Németország iparának nem egy kimagasló vezéralakja tanonc korában két-három középiskola, de sokan csak az elemi iskola tudásával szakmájukban egyenesen fenoménokká nőttek ki magukat. És ezért az ipartestületek minden Ádámkorabeli tengeri kigyókkal szemben elsősorban iparostanoncszakiskolák föllállítását kell, hogy szorgalmazzák, ahol a gyakorlati tudáson kívül az a tanonc úgy szakmájának, mint a világnézet alapfogalmainak elméletével is foglalkozhatik.

Mert azt, hogy milyen iskolai képzettséggel vessz föl az az iparos tanoncot, semmilyen törvény sem fogja bírni megszabhatni. Kevésbé akarom hinni, hogy az a falusi kovácsmester „érettségizett“ inast fog keresni és csak ilyet fölvenni, de azt sem hiszem, hogy két

volt a dohányzás. Sőt előfordult, hogy a VI. gimnázistákat az osztályfőnök cigarettával kínálta meg az évvégi értesítő kiosztásakor, — csak az nem részesült ebben az igen nagy megtiszteltetésben, aki — elbukott.

A hetedik és nyolcadik gimnázisták és a harmadik és negyedik évfolyamu tanítóképezdészek napi két cipőt kaptak. Ez őket ősi szokások szerint megillette.

De dolgozni kellett érte. Néha bizony elég terhes volt a viszonzás, sokszor kellemes. Ez pedig abból állt, hogy a diákokra — a bennlakókra — kötelező volt bizonyos szolgálat. Apparitorok voltak sorban, névsor szerint, egy diák egy hétig és ugyancsak névsor szerint vigíl volt rendre mindenik. Az apparitor szó latin szó és tulajdonképpen törvényszolgát jelent. Azonban az enyedi diákszokás ezt nem tekintette sériómek, sőt büszke volt a diák, ha ily fontos hivatalos funkciót végzett. Nem tekintette magát szolgának és így ezen elnevezés egész más értelmet fedett, mint a régi római éleiben.

Az apparitorság abból állt, hogy a háromszögűre, illeive három oldalra készített apparitorbot — egyben jelvény — kézhez vételével hétfő reggel ői vasárnap estig, tehát egy álló hétig reggel és este végig kellett járja egy jurátus társaságában a lakószobákat és az apparitorbotra ragasztott papírlapra szobánként fölirt névsort felolvasva, reggel ellenőriznie kellett, hogy csengetésre felkelt mindenki, este pedig, vagy kapuzáraskor, silentium kezdetén otthon van-e az ötödik gimnázistától, illetve az első képezdistától kezdve minden nagyobb diák. Aki aludt reggeli vizsgálskor — lustrálskor — azt „megvitte“ az apparitor, ami azt jelentette, hogy felírta, bejelentette nem rosszindulatból, de kötelességből, — este pedig beírta a távollévők neveit a lustrálsági jelentések tételére

szolgáló hivatalos naplóba a kontra szeniornál. Egyszerre két apparitor volt. Egyik az ókolégiumban, másik a kiskollégiumban lustrált.

Az apparitor vizsgálta meg mindig, szintén a botra írt osztálynévsor szerint, hogy a praecesen ki van jelen és ki hiányzik, — hogy vasárnap délelőtt a városi hatalmas, szürkefalú, ódon református templomban tartott isentiszteletra ki nem tartotta illőnek megjelenni, — hol az enyhe őszi, tavaszi és nyári vasárnapokon az egész kollégium ifjusága, télen pedig a felsőbb osztályos gimnázisták, theologusok és képezdisták az apparitorok vezetése mellett osztályok szerint kettős sorokban megjelentek.

Az apparitorok vezették a menetet, ha a kollégium ifjusága valahol a főiskola falain kívül megjelent, így különösen temetések alkalmával.

De nemcsak ily gondterhes foglalkozás volt az apparitorság. Ha valami mulatság, estély, színhazi vagy más előadás volt, az apparitor vitte a jelentkezők hivatalos könyvbe beírt névsorát a rektor-professzorhoz az engedély megadása vagy megtagadása végett. És este belépidij nélkül vett részt a mulatságban, színházban, hol ellenőrizte, hogy az engedélyesek ott vannak-e vagy — Isten ments! — korcsmáznak valahol.

A hetedik és nyolcadik gimnázista bennlakó diákok, valamint a harmadik és negyedik éves képezdészek névsor szerint este 8—12-ig, husvét után 9—1-ig éjjeli őrök voltak. Kaput ők zártak, a csengetésre ők engedték be a künnmaradtakat. A silentium előtt negyed-órán csengetés után a napos vigíl — kit mindig az apparitor „vetett ki“: jelölt ki szolgálati tételre, jelentkezett a kontra-szeniornál, ki átadta a hatalmas méretű, egy arsznál nagyobb kapukulcsot és a vigíl-könyvet. Ezzel elhelyezkedett

a vigíl a vigilteremben, ami az alsó 2. számú, később az alsó 3. számú szobában volt. Beírta a könyvbe:

1896. május 20 án este vigílkedésem alatt bejöttek 9—10-ig, 10—11-ig, 11—12-ig, 12—1-ig. Aztán aláírta és örködése befejeztével a kontra-szeniornhoz bevitte a könyvet a bezárt kapu kulcsával együtt — és aludni tért.

Egy időben egész éjszaka volt vigília. Két diák szolgált egy-egy éjszakán, egyik éjfélig, másik éjfélről reggelig. Később azonban beszüntették ezt és csak akkor volt éjfél után is vigília, ha estély vagy bál indokolta.

Ha sok volt a leckénk, szívesen vigilálunk, mert úgy is fenn kellett maradni, hogy tanulhassunk. Mikor pedig vigilálni kellett, — vagyis éjjeli őrsegen voltunk — előző délután kaptunk $\frac{1}{2}$ liter finom petrolumot, ami kivált a szegényebb sorsú diáknak igen előnyös volt. Sőt előfordult gyakran, hogy egyik-másik szegény diák a petrolum átengedése ellenében ellátta társa helyett a vigiliát.

A nagy ellenőrzést itt is, mint a lustrálságnál, kijátszta sok künnmaradni szerető diák. A vigillal összejátszva, gyakran a 8—9 óra közt hazatérők közé került az is, ki éjfélkor érkezett be a kollégiumba. Vagy beírta nevét — mert sajátkezűleg kellett beírni hazatéréskor — a nyitott ablakon át a vasrács közt benyulva és ment vissza mulatni, udvarolni, bálozni.

Évek, évtizedek alatt fejlődött szokások közt természetesen a kijátszásoknak is egész sora fejlődött ki s az évről-évre, diákról-diákra szállt át, mint hagyomány.

Ugyan ki venné ma zokon e régi apróbb-nagyobb visszaéléseket? Ki tenné kezét a tűzbe, ki merne esküdni arra, hogy diákkorában nem szegte meg soha egy-egy csinnyel a szabályokat?

elemivel rendelkező fiut a „Codul Muncii” dárára nyomdászinasnak föl lehessen venni.

A „Codul Muncii” sokkal messzebbmenő célokat rejt magában és az állam egész ipari életét egy ugynevezett *ipar-militarista-szervezettel* igyekszik átformálni, mely ellen, sajnos, nem elégséges a mi szerény véleményeink nyilvánosságáhozatala.

Liptay András.

Letitia Al. Stamatiad képzőművészének kiállítása Déván.

Stamatiad festőművész nő folyó hó 1-én nyitotta meg képzőművészeti kiállítását városunkban a város-háza nagytérjében.

Huszonnyolc szebbnél-szebb és változatosabb csendélet és tájkép díszíti a termet.

E jeles tehetőség egyes művei teljesen magával ragadják a szemlélőt. Tájképei igen hangulatosak, a távlat biztos ábrázolása, a tónusok meleg összhangja jellemzik alkotásait. Nagybányai tájképei meleg derűjén áthúzódó melankóliájából, tisztá, vízpárás levegőjéből finom, bár kissé élénk tónusaiból kivenni a művésznek biztos lendületét.

Széles és kissé pemecselő ecsetvezetése a körvonalak merészsége miatt számos képénél a finom színhátás, viszont egyes tájképeknél kissé nyugtalan színellentét nyilvánul meg.

Stamatiad festőművész nő feltétlen naturalista. Csendéleteiben gyöngéd és lágy színakkordok kifejezésére törekszik. Meleg tónusu csendéleteiben, termékeny, fúrge és nagy vonásaiban lehető egyszerűsége törekvő, szépet alkotni akaró művészlelek nyilatkozik meg.

Tájképei közül igen hangulatosak „Téli tájkép”, „Zazar vize Nagybányán”, „Őszi erdő”, „Nagybányai részlet”, „Nyár”, „Margia folyó”. Csendéletei közül igen szépek: „Sárga Margareták”, „Krizantémok”, „Csendélet” stb.

A művész nő izléses plain-air képeivel nagybányai látogatása után az aradi kulturpalotában rendezett kiállításon szép sikert ért el. Dévai képzőművészeti folyó hó 12-ig fog tartani (d. e. 8-12, d. u. 2-1/2) s reméljük, hogy közönségünk teljes megértéssel és szeretettel fogja felkeresni a tárlatot.

Rosenfeld Lajos.

Az adóvallomások benyújtása.

A Monitorul Oficial f. évi március hó 4-iki számában megjelent p. ú. miniszteri rendelet szerint a f. évi április hó 1-től érvénybe lépő új adók kivételéhez az egyenkénti deklarációk (vallomások) f. évi március hó 15-től kezdődőleg f. évi április hó 15-ig bezárólag nyújtandók be, a collectív vallomások pedig szintén f. évi március hó 1-től legkésőbb 3 nappal azelőtt teendők meg, mielőtt a bizottság abban a községben, amelyben az illető fél lakik, működését megkezdéné.

Az egyenkénti vallomások a fél lakóhelye szerint illetékes perceptioknál az azokon feltüntetett ár befizetése ellenében már most beszerezhetők, a collectív vallomások a községi előjárásnál állanak a vallomástevő felek rendelkezésére.

I. A községekben lakó gazdálkodóknak, kisiparosok és kiskereskedőknek kétféle collectív deklarációban kell megtenniök a vallomásukat és pedig:

1. Az 1. számú collectív deklarációban csak azok a falusi föld- és házbirtokosok jönnek, akiknek nincs semmi másból jövedelmük sem abban a községben, amelyben laknak, sem más községben. Azon esetre, ha egy falusi gazdának más községben is van ingatlana, kérheti az ottani község előjáráságától, hogy a collectív deklarációba felvegye. Ha ezt nem teszi, akkor azon község ingatlanáról 3. számú deklarációt köteles beadni.

2. A 2. számú collectív deklarációban azok a községi kiskereskedők, kisiparosok, hasznbérletiek, fuvarosok, zsellérek jönnek, akiknek más községből jövedelmük nincs és rendes könyvelést nem vezetnek, mert ha rendes könyvelést vezetnek, vagy más községben is van jövedelmük, vagy hasznbérlet foglalkozásuk, akkor egyenkénti külön vallomást kötelesek adni. Ezen deklarációba tehát azon foglalkozásuk fognak felvéteni, akik a jelenlegi I. és III. oszt. ker. adó kivétési listájában szerepelnek.

Ugy az 1. mint a 2. számú deklarációk a felek bementése alapján a közs. jepyzók által töltendő ki s a felek azt a megfelelő rovatban aláírni kötelesek annak igazolásául, hogy a vallomás helyesen vételettel fel.

II. A városi lakosság egyenként köteles vallomást adni a 3. vagy a 4. számú deklaráción.

1. A 3. számú deklaráción a városi ingatlanokat kell bevallani. Ha valakinek 2, vagy 3 háza van 3 különböző utcában, mindenikről külön vallomást köteles adni. Csak az ugyanazon utcában egymás után következő házakat veheti fel egy vallomásban.

2. A 4-ik számú deklaráción a kereskedők, iparosok és szabad foglalkozásnak és azok kötelesek vallomást adni, akik mérleg alapján adóznak (részvénytársaságok).

3. Városokban mindazon családok kötelesek egyéni vallomást adni a 4-ik számú mintán, akik a törvény 54. §-a értelmében a maximális 10 leu adó fizetésére kötelesek, tehát a kiknek nincsen adó alá eső jövedelmük vagy összesen 10 leunál kevesebb adót kellene fizetniök létező jövedelmük után.

4. Az összjövedelmi adó szempontjából 6-ik számú deklarációt mindazoknak kell beadniök, akiknek több foglalkozásból származó jövedelmük van s akiknek az eltartása alatt levő családtagokkal együtt a bruttó összjövedelmük a 10000 leit eléri.

Ha valakinek a lakóhelye szerint illetékes perceptia kerületében csak egyféle adó alá tartozó jövedelme van és ezt az alap adó (földadó, kereseti adó) vallomásában felelmei, nem köteles az összjövedelméről külön vallomást adni, kivéve, ha családi terhek címén adóssághoz igényel. Az ipari foglalkozásból származó jövedelmet akkor is be kell vallani ha az a 10000 leit meg nem haladja.

A fizetést és a tőkéből származó jövedelmet az 1922 évi állapot szerint kell bevallani.

Az adómentességek a jövedelem adónál nem jönnek figyelembe, itt tehát az adómentes gyárak és iparvállalatok jövedelme és az adómentes házak jövedelmét is be kell vallani.

A jövedelemadó vallomáshoz mindenki csatolni tartozik a más perceptiához tartozó községekben beadott vallomásának másolatát 1 példányban.

Ha azonban más perceptiához tartozó községekben levő jövedelméről is a vallomást a lakóhelye szerint illetékes perceptiához nyújtja be, abban az esetben az idegen perceptiához tartozó vallomásokat 2 példányban köteles csatolni, melynek az egyike az illetékes perceptiához át lesz téve.

Gyárak és iparvállalatok, amelyekben ötvennél több munkás van alkalmazva, szintén tehetnek 6. mintájú collectív deklarációt, de csak abban az esetben, ha az illető alkalmazottaknak fizetésükön kívül más jövedelmük, vagy földük nincsen.

Az egyenkénti vallomások az illetékes perceptiához nyújtandók be. A perceptia azokat az érkezés sorrendjében listástromba foglalja s a félnek a benyújtásról elismervényt ad.

— Az „Ámor” mozgó műsora. Vasárnap és hétfőn, április 8. és 9-én d. u. 5 és este fél 9 órakor „Lili” című társadalmi filmszínmű 8 felvonásban kerül bemutatásra fényes kiegészítő műsor keretében. Csütörtökön, április 12-én „A szerelem virágai” lesz bemutatva.

Azonnal szállítok raktárról vagon és ládatételben cseh táblaüveget, gittet, porcellánt, kőedényt, tordai befőttes és ugorkás üveget a legolcsóbb napi árak mellett.

HIREK.

— A körösbányai főszolgabíró Aradmegye alispánjává nevezték ki. Dr. Joe Ghermán körösbányai főszolgabíró, aki az általános választások alkalmával Hunyadvármegye választási elnöke volt, a belügyminiszter Beles Jenő dr. helyébe Aradmegye alispánjává nevezte ki.

— Házasság. Gyarmati Ferenc, a „Hunyadvármegye” felelős szerkesztője szombaton, március hó 31-én tartotta esküvőjét Mischung Irén urleánnyal Déván.

— Kinevezések. Popa Romolus dévai törvényszéki irodaigazgató irodaigazgatóvá lett kinevezve a VII-ik fizetési osztály 3-ik fokozatába. — Özv. Kompodyné, sz. Moga Anna a dévai járásbíróhoz irnokká.

— A Gazdasági Ipar új kezekben. A Gazdasági Ipar Részvénytársaság, mely nemrégiben különböző okok miatt beszüntette üzemét, egész berendezését Pascu mérnöknek adta bérbe, aki friss energiával fog hozzá az üzem felfelújításához.

— Áthelyezés. Éles Simon aradi járásbíró Körösbányára helyezték át s helyébe Aradra Muntean János turnuszeverini járásbíró neveztek ki.

— Halálozás. Ifj. Varga Jánosné szül. Pap Zsófia f. hó 3-án Déván elhunyt.

— A dévai református ifjuság műsoros estélye Piskin. F. hó 2-án, húsvét másodnapján tartotta meg a dévai ref. ifjuság műsoros estélyét Piskin, a Mohilla-féle vendéglőben, igen szép közönség jelenlétében. A dévai műkedvelők, két szám kivételével, ugyanazon műsorral szerepeltek, mint a közeimultban tartott itteni estélyen: Nyitány, Első szerelmes levél, Dalok, Az egérfogó, Eisler Fanni estélye, Ház-tűznéző, Élőkép. A műsort tánc követte, amely legjobb hangulatban késő reggeli óráig tartott. A szép anyagi és erkölcsi sikert elért mulatság rendezéséért ezúttal is Fábian István s. lelkésznek ill. elismerés. Kár, hogy a velítés a közönségnek olykor-olykor bosszuságot okozott.

— Hirtelen halál. Kiszely Sándor dévai ácsmester mult hó 30-án munkaközben összeesett és azonnal meghalt. Az orvosok megállapították, hogy a 36 éves munkásembert agy- és szívszélhűdés ölte meg.

— Meg lesz az új utca is. A Fehér-Kereszt építésével kapcsolatban a volt Dobay és Kosuth Lajos-utcát összekötő új utca megnyitására is dolgoznak, amennyiben annak kikövezése iránt az első intézkedések megtétek.

— Molnár Ferenc Ördöge Vulkánban. A vulkán ambíciós műkedvelők nagy dolog elvégzésére vállalkoztak. F. hó 14-én ugyanis Molnár Ferenc Ördögét fogják előadni a V. S. C. támogatásával. A próbák már jó régen folynak s azt sejtetik, hogy a nagyközönség a műkedvelői nivón felülálló színjátszást fog végignézni. Szereplők a következők: János a festő — Spitzer Béla, László — Berkovits Ferenc, Jolán — Matz Janka, Ördög — Vass Berci, Elza — Kovács Manyi, Cinke — Budai Manyi, András — Fekete József. A rendezést Balla Béla eszközli. Sugó — Eisler Antal.

— Árverési hirdmény. A Dévai Iparbank R. T. pénzüri helyiségében 1923. április hó 15-én délután 3 órakor zálogárverést tart, mely alkalommal az 1923. február 15-ig lejárt, de nem rendezett tárgyak kerülnek eladásra. Dévai Iparbank Rt.

— Nyilvános köszönet. Déva város tanácsa ezúton is legmélyebb köszönetét fejezi ki özv. Markovitsnének a városi parkalap javára ajánlékozott 1000 lei adományáért.

— Az adóhivatal hirdménye. A dévai adóhivatal 1033-923 számú hirdményében felszólítja az összes adóköteleseket, hogy adóvallomásukat a törvényes következmények terhe mellett f. hó 15-ig okvetlenül nyújtásák be. — Perceptoratul circ urban. Deva, 1923. április hó 5. Joan Olariu, perceptor.

**Kereskedők, asztalosok
és építetők figyelmébe!**

B. GAL, DEVA
TELEEON 27.

— Budapesti mintavásár. Ma már felesleges a különböző országokban rendezett mintavásárokat, kiállításokat jelentőségeiről vitatkozni, hiszen minden ország kormánya támogatja az ilyet s az odautazókat utazási s más kedvezményekben részesíti. Az idén május 19. és 28. között fog megtartatni a budapesti mintavásár, amelyet Erdély és Bánát kereskedői, iparosai, importőrjei tavaly is szép számmal kerestek fel. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara ez évben is elhatározta, hogy a kereskedők, iparosok részére a budapesti mintavásárra tanulmányi kirándulást rendez. Evégből felhívja Erdély és Bánát azon kereskedőit, iparosait, akik e mintavásárt meg akarják tekinteni, hogy ebbeli szándékukat dr. Kiss Béla kamarai titkárnál írásban jelentsék be. A felutazás mikéntjére, az utlevél beszerzésére vonatkozó, valamint egyéb szükséges felvilágosításokkal a kamarai titkár (Kolozsvár) készséggel nyújt felvilágosításokat.

— A nagyenyedi deákélet. E címen Dr. Ikaflvi Diénes Jenő kézdívsárhelyi ügyvéd, lapunk munkatársa toliból ez év nyarán érdekes könyv jelenik meg, mely mintegy 160 oldalon a Millenium előtti évtized nagyenyedi diákéletéről ad színes leírást. A könyv iránya és tartalmára rávilágítanak az egyes fejezetek címei, melyek a következők: Bevezetés, A bennlakás, Diaktársadalom, A jurátusok, Az urak, A szolgák, Mit evett a diák? Az iskola, A kollégium udvar és kert, Diáksínyek, Öröm és gyász, A virtus, A szabadban, Vakáció, 26 év múlva. Szerző ezúton kéri az érdeklődőket előfizetésre. A megrendeléseket szerző címére Kézdívsárhelyre levelezőlapra kell beküldeni. A könyv ára utánvételes postaköltséggel 28 lei. Ha megfelelő előfizető nem jelentkezik, a könyv kiadása elmarad a horribilis előállítás költségek miatt. A rendelés a könyv átvételére kötelez megjelenés esetén.

Laptulajdonos és kiadó: LAUFER VILMOS.

NYILTTÉR.

Revatban közölték nem vállal felelősséget a Szerk Felreértések elkerülése végett szives tudomására hozom a t. vendéglős és korcsmáros uraknak, hogy sört engroban és detailban csakis az ő részükre szolgálok ki.

Tisztelettel Irsai Samu,
a Három Cserfa sör raktárosa.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy

gép- és épületlakatos műhelyünket

megnyitottuk és elvállalunk mindennemű gazdasági gépek javítását, villany- és vízvezetékek, szivattyúk, valamint sóraktári gépek szerelését és javítását.

Kérve a nagyérdemű közönség szives pártfogását, maradunk kiváló tisztelettel

KOHN és SPRINGER Deva, Str. Reg. Ferdinand 4.
Ugyanitt egy tanuló felvétetik és három cseplőgarnitúra eladó. 62 3-3

Kitűnő, izletes házikoszt

kapható házhoz hordva vagy háznál
Deva, Str. Cuza Voda (Székely-u.) 20.

ZONGORA

megvételre kerestetik.

Cim a kiadóhivatalban.

Pár ezer használt tégla eladó.

Cim a kiadóhivatalban.

Hegedük

megvételre kerestetnek.

Cim a kiadóhivatalban.

BUTOROK!

fényezett, tele és keményfa hálók, ebédlők, hajlított székek, gummi-kerekű gyermek sportkocsik, konyhaberendezések, ugyszintén egyes butordarabok is nagy választékban állandóan napi áron alul kaphatók.

Butorok szakszerű renoválása.

Elvállalok továbbá a szakmába vágó mindenféle épület- és butormunkákat.

Rosenberg Manó

butorraktára, épület- és butorasztalos
Deva, Str. Reg. Maria 16. (Dr. Szegő-féle ház.)

GAZDASÁGI IPAR R. T. DÉVA

(VOLT TAKARMÁNYGYÁR)

MODERN BERENDEZÉSŰ GÉPJAVÍTÓ
MŰHELY, VAS- ÉS FÉMÖNTÖDE.

Elvállal legjutányosabb feltételek mellett gépek, autók, motorok, vasuti járművek stb javítását.

Mindennemű gépberendezésekhez szükséges vas- és fémalkatrészek és szerelvények leöntését és megmunkálását.

55 5-8

Beköltözhető, igen jó forgalmu helyen fekvő

házak,

egy kétköves 7 atm. benzín-malom

640 □-öl területtel,

egy teljesen jó karban levő eredeti Schunda-cimbalom, 10 darab gyönyörű márványasztal kedvezményes áron eladók.

Aki ingót vagy ingatlant venni, eladni akar, vagy megbízható tanácsra van szüksége, a legteljesebb bizalommal forduljon irodámhoz.

Információs és tanácsadó iroda

Nádasdy, ipartestület.

Egy ház

gyümölcsös kerttel

megvételre
kerestetik.

Cim a kiadóhivatalban. 77 1-1

Az „Agrária” Gyümölcsértékesítő és Központi Szeszfőző Szövetkezet

rendes évi közgyűlése

folyó évi április hó 15-én délelőtt 11 órakor, vagy ha elegendő részvényes meg nem jelenne, folyó évi április 22-én délelőtt 11 órakor fog saját hivatalos helyiségünkben (Strada Uzinei 4. szám) megtartatni.

Felkérjük a tisztelt üzletrésztulajdonosokat, hogy üzletrészeiket a közgyűlést megelőző napig a Dévai Takarékpénztár Részvénytársaságnál helyezték le, különben szavazati jogukat nem gyakorolhatják.

Az igazgatóság.

Tárgysorozat :

1. Elnöki megnyitó, jegyző és jegyzőkönyvi hitelesítők kijelölése.

2. Az igazgatóság és felügyelőbizottság évi jelentése, a zárszámadások bemutatása és az igazgatóság indítványai, felmentvény megadása.

3. Az alapszabályok 34. §-a szerint bejelentett esetleges indítványok tárgyalása.

Deva, 1922. március 30-án.

Az igazgatóság évi jelentése, valamint a zárszámadások eredeti példányban naponta hivatalos helyiségünkben megtekinthetők. 72 1-1

BALOGH JÓZSEF

műszerész és elektrotechnikai műhelye
DEVA, STRADA HORIA (ARADI-UT) 2

Autogarázs. □ Benzin-, olaj-, karbidpótló állomás. □ Raktáron automobill, kerékpár, permetező alkatrészek. □ Kerékpár külső és belső gummik. □ 64 3 4 Vulkanizálás. □ Gyors és pontos kiszolgálás.

Eladó házak!

Déván, a Str. Aurel Vlaicu (Magyar-utca) 12 sz. alatti 5 szoba, konyha, kamara és fürdőszobából álló ház, valamint az ugyanazon telken levő 2 külön épület, melyek mindegyikében 2 szoba-konyhából álló lakás van

SZABAD KÉZBŐL ELADÓ.

Felvilágosítás kapható Déván 75 1

dr. Laufer Árpád ügyvédi irodájában.

Kivándorlás miatt villanymotorral felszerelt
gőzmosóda olcsón eladó.

Cim: Str. G. Coşbuc No. 5. 41 1 2

ÉRTESÍTÉS!

Megérkezett a hires barna Maláta

HÁROM CSERFA SÖR

(DREI EICHEN BOCK-BIER „A LA MÜNCHEN”) Ezidő szerint Erdély legjobb söre!

Nagybani eladás hordókban és üvegekben.

Tíz üveget házhoz szállítunk.

Az üvegek mással cserélendők.

:: :: Kölcsönüvegekért betétet kell hagyni. :: ::

Egyedüli elárusítás Déva és vidéke részére

IRSAI SAMU-nál DEVA,

DREI-EICHEN-BRÄU

Strada Aurel Vlaicu
(Magyar-utca) 9. sz.